Nr 30.

Ankom till Riksdagens kansli den 27 april 1911 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om bankrörelse och till lag om ändrad lydelse af 10 § i lagen den 5 juni 1909 angående emissionsbanker dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom proposition nr 48 af den 20 januari innevarande år, som hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till lag om bankrörelse och till lag om ändrad lydelse af 10 § i lagen den 5 juni 1909 angående emissionsbanker.

Jämlikt 41 § riksdagsordningen afgifver utskottet härmed utlåtande öfver ej mindre omförmälda proposition än äfven nedannämnda inom Riksdagen i anledning af propositionen väckta, till utskottet likaledes hänvisade motioner, nämligen

inom *Första kammaren:*

nr 86 af herr *Hedenlund,*
nr 94 af herr *Knut Bohnstedt,*
nr 95 af herr *Hedenstierna,* med hvilken fem andra af kammarens ledamöter instämt,
nr 96 af herr *Jacob Larsson,* samt

inom *Andra kammaren:*

nr 295 af herr *Carlson* i Herrljunga,
nr 296 af herr *Ekman* i Göteborg,

nr 318 af herr *A. Henrikson* jämte fyra andra af kammarens ledamöter,

nr 319 af herr *Karlsson* i Mo,

nr 321 af herr *Vahlquist*,

nr 322 af herr *Carlson* i Herrljunga jämte fyra andra af kammarens ledamöter,

nr 323 af herr *Kobb*,

nr 324 af herrar friherre *Palmstierna* och *Christiernson* med instämmande af tjuguåtta andra af kammarens ledamöter,

nr 325 af herr *Kvarnzelius* och

nr 326 af herr *Jönsson* i Refvinge.

Beträffande innehållet i de olika motionerna tillåter utskottet sig, att, i den mån desamma icke här nedan återgifvas, hänvisa till själfva motionerna.

Utskottet. Genom nådigt beslut den 13 september 1907 uppdrog Kungl. Maj:t åt en kommitté att utarbeta förslag till de ändringar i gällande lagstiftning angående solidariska bankbolag och bankaktiebolag, som kunde föranledas af då pågående revision af lagen om aktiebolag m. m.; och öfverlämnade nämnda kommitté — den s. k. bankkommittén — den 13 mars 1908 till Kungl. Maj:t förslag till lag om bankrörelse, innefattande enligt kommittén ytterligare lämnadt uppdrag jämväl bestämmelser om emissionsbank.

Sedan 1909 års Riksdag bifallit Kungl. Maj:ts särskilda propositioner med förslag till lag om emissionsbank samt till lagar om ändrad lydelse af vissa paragrafer i lagarna angående solidariska bankbolag och angående bankaktiebolag, utfärdades den 5 juni 1909 författningar i ämnet.

På grundvalen af ofvanberörda kommittéförslag utarbetades sedermera inom finansdepartementet förslag till lag om bankrörelse, hvilket förslag i vederbörlig ordning remitterades till lagrådet. Emellertid antogs af 1910 års Riksdag ny lag om aktiebolag, hvilken lag promulgerades den 12 augusti 1910 och skall träda i kraft den 1 januari 1912.

Hvad beträffar bankkommitténs ofvannämnda förslag till lag om bankrörelse, anslöt sig detta, såvidt angick rena aktiebolagsrättsliga bestämmelser, i hufvudsak till det af särskilda kommitterade — den s. k. aktiebolagskommittén — den 5 februari 1908 afgifna förslag till lag om aktiebolag, hvilket åter ligger till grund för den nya aktiebolagslagen. Men då den af Riksdagen antagna aktiebolagslagen i åtskilliga hänseenden af mer eller mindre väsentlig art skilde sig från

kommitteförslaget, hade en omarbetning af bankkommitténs förberörda förslag ansetts nödig i syfte att undanröja befintliga olikheter. Sedan denna omarbetning verkställts inom finansdepartementet, blef det nya förslaget vederbörligen remitteradt till lagrådet.

Beträffande de skiljaktigheter, som ändock förefinnas mellan det senast utarbetade förslaget och den nya aktiebolagslagen, lämnas i åberopade statsrådsprotokollet för den 12 augusti 1910 en närmare förklaring, till hvilken utskottet anhåller att få hänvisa, likasom utskottet äfven tillåter sig att hänvisa till bankkommitténs ofvannämnda utlåtande af den 13 mars 1908.

Med afseende å det till lagrådet senast remitterade förslaget framställdes inom lagrådet åtskilliga anmärkningar och erinringar (sid. 188—209 i den kungl. propositionen).

Med anledning häraf har förslaget undergått ytterligare omarbetningar inom finansdepartementet. En redogörelse härför återfinnes å sid. 212—227 i den kungl. propositionen.

Af det anförda torde framgå, att förslaget till lag om bankrörelse framlagts hufvudsakligen i syfte att, hvad angår de rent aktiebolagsrättsliga bestämmelserna, uppnå öfverensstämmelse med den nya aktiebolagslagen, hvilken som nämndt träder i kraft den 1 januari 1912. Bankoutskottet kan för sin del icke finna annat än, att ur principiell synpunkt sedt det måste anses såsom en fördel, att en dylik öfverensstämmelse vinnes. Utskottet har icke heller hyst någon tvekan att i hufvudsak tillstyrka förslagets antagande af Riksdagen. De erinringar mot förslaget vare sig af principiell natur eller riktande sig mot särskilda bestämmelser i detsamma, hvilka framställts i motioner af herr Larsson samt af herrar friherre Palmstierna och Christiernson, synas nämligen utskottet icke vara af den betydelse, att förslaget i dess helhet bör på obestämd tid undanskjutas; och har utskottet förty funnit sig böra afstyrka bifall till berörda motioner, såvidt de innefatta yrkande om afslag å förslaget i dess helhet.

Utskottet öfvergår härefter till en granskning af de särskilda paragraferna uti ifrågavarande lagförslag, därvid utskottet vid nedanstående paragrafer funnit skäl till följande erinringar.

1 §.

Med afseende å denna paragraf framställdes inom lagrådet den anmärkningen, att, om, såsom förslaget åsyftade, lagen skulle innehålla

förbud mot bankrörelses idkande af andra än vissa angifna rättssubjekt och stadga straff för öfverträdelse af sådant förbud, det vore önskvärdt, att i lagen angåfves hvad som tarfvades för att en verksamhet skulle betraktas såsom bankrörelse. Denna anmärkning upptogs sedermera af chefen för finansdepartementet, som förklarade sig anse det vara tillfyllest att angifva karaktären af den rörelse lagen ville anse såsom bankrörelse och då det vore för skyddande af insättarnas rätt banklagstiftningen tillkommit, ansåge departementschefen, att såsom bankrörelse i lagens mening skulle kännetecknas sådan verksamhet, i hvilken inginge inlåning på räkning, som af bank allmänneligen begagnades.

I förenämnda af herr Larsson samt herrar friherre Palmstierna och Christiernson väckta motioner har framställts den anmärkningen, att det ej vore inlåningen, som karakteriserade bankrörelsen, utan att det i stället vore en kombination af in- och utlåning, som vore det för bankrörelsen utmärkande. Herr Larsson har ock alternativt framlagt förslag till ändring af paragrafen i sådant syfte.

Bankoutskottet kan för sin del icke anse det vara erforderligt, att paragrafen innehåller en definition på bankrörelse, utan synes det vara till fyllest, att den angifver innebörden af den rörelse, nu ifrågavarande lag vill anse såsom bankrörelse, därvid med rätta hänsyn bör tagas endast till inlåningen. Men då det är inlåningen *från allmänheten*, som kännetecknar bankrörelse, har utskottet ansett detta böra uttryckligen angifvas i paragrafen. Med afseende å hvad sålunda blifvit anfördt har paragrafen underkastats erforderlig omarbetning.

Genom en sådan beteckning af hvad som afses med bankrörelse synes man icke heller behöfva befara de olägenheter, ett bifall till det kungl. förslaget skulle medföra. Därigenom skulle nämligen hafva förbjudits den inlåning på sparkasseräkning, som i ganska stor utsträckning drifves af bruk och inrättningar för mottagande af personalens besparingar, så ock den sparkasserörelse, som af kooperativa föreningar öppnats i skilda delar af landet, äfven såvidt denna rörelse afser inlåning från egna medlemmar. Någon anledning att vidtaga åtgärder, hvarigenom dylik rörelse skulle komma att hämmas, synes utskottet icke förefinnas. Nyttan och betydelsen af berörda verksamhet lärer nämligen icke kunna förnekas. Men det torde icke heller kunna bestridas, att äfven vid sådan rörelse hänsynen till insättarnes rätt kräfver, att rörelsen bedrifves under fullt betryggande former. I sådant afseende synes den böra

underkastas erforderlig kontroll och genom särskild lagstiftning erhålla sitt verksamhetsområde sig anvisadt.

Jämte det utskottet sålunda, med afstyrkande af omförmälda motioner, ansett sig böra förorda paragrafens antagande med här ofvan angifna tillägg, har utskottet tillika föreslagit en skrifvelse till Kungl. Maj:t i nyss berörda syfte.

3 §.

I det till lagrådet remitterade förslaget fanns intaget ett af bankkommittén föreslaget stadgande, enligt hvilket Konungen skall, innan bolagsordning för bankaktiebolag stadfästes, pröfva, huruvida bolaget är nyttigt för det allmänna. Denna bestämmelse, som i gällande lag återfinnes beträffande bankbolag med solidarisk ansvarighet, ansåg lagrådet böra uteslutas. Det syntes nämligen ej utan synnerligen starka skäl böra ifrågakomma, att tillkomsten af ett affärsföretag gjordes beroende af en administrativ pröfning rörande företagets gagnelighet för det allmänna; och några dylika skäl syntes i förevarande fall ej kunna anföras.

Lika med kommittén har utskottet funnit en dylik pröfningsrätt vara i förevarande fall synnerligen lämplig. Erfarenheten från de senare åren har nämligen gifvit vid handen, att tendensen att bilda nya banker varit väl stor. Då i dylika företag alltid ganska stora ekonomiska intressen stå på spel, måste det vara af betydelse för samhället, att medel finnas, hvarigenom man kan förhindra uppkomsten af för många banker, hvilkas konkurrens otvifvelaktigt skulle blifva till skada för ett sundt affärslif. För öfrigt synes man kunna vara förvissad om att vid tillämpningen af omförmälda pröfningsrätt största varsamhet kommer att iakttagas. Under sådana förhållanden har utskottet för sin del ansett sig böra förorda kommitténs förslag i denna del.

6 §.

Den ifrågavarande paragrafen har upptagit bankkommitténs förslag, enligt hvilket minimum af grundfonden för inrättningar af den s. k. folkbankstypen skulle höjas från 200,000 kronor till 500,000 kronor. Häremot rikta sig ofvanberörda motioner II: 295 af herr

Carlson i Herrljunga, II : 318 af herr *Henrikson* m. fl. samt II : 319 af herr *Karlsson* i Mo.

I motionerna 295 och 319 yrkas bibehållande af nuvarande beloppet 200,000 kronor, hvaremot i motionen 318 hemställes, att ifrågavarande belopp icke må sättas högre än till 400,000 kronor.

Utskottet kan icke annat än dela kommitténs uppfattning, att lagstiftningen lämpligen bör befordra den omläggning af vårt bankväsen, att i stället för de många och delvis mycket obetydliga privata bankinrättningar, som drifva sin verksamhet inom landet, färre, men kapitalstarka banker med kontor å skilda orter förmedla penningomsättningen. Det synes utskottet otvifvelaktigt, att våra ekonomiska förhållanden därigenom skulle vinna ökad trygghet och stadga. Med detta önskemål för ögonen kan utskottet icke tillstyrka, att minimum af grundfonden för inrättningar af den s. k. folkbankstypen sättes lägre än Kungl. Maj:t föreslagit eller till en half miljon kronor.

Utskottet har alltså funnit sig böra afstyrka bifall till ifrågavarande motioner.

Hvad beträffar det af herr Carlson i Herrljunga alternativt framställda yrkande rörande viss förändring i öfvergångstiden, återkommer utskottet härtill vid behandlingen af 260 §.

33 §.

Vid det förhållande att bankaktiebolags styrelse stundom består af ett jämförelsevis stort antal ledamöter och då bestämmelsen att teckningslistan skall vara underskrifven af samtliga ledamöterna därför lätt kan leda till omgång och tidsutdräkt, har utskottet ansett sig böra föreslå sådan ändring i paragrafen, att teckningslistan endast underskrifves af så stort antal ledamöter i styrelsen, som erfordras för att denna skall vara beslutför. Enahanda ändring har föreslagits i motsvarande paragraf (149) beträffande solidariska bankbolag.

48 §.

Enligt gällande bestämmelser äger bankaktiebolag, som afsatt reservfond, uppgående till mera än femtio procent af bolagets grundfond, äfven under andra förhållanden än då sådant erfordras till skyddande af fordran förvärfva aktie i emissionsbank; dock äger bolaget icke på en gång innehafva jämlikt denna bestämmelse förvärfvade

aktier till högre bokfördt belopp än det, hvarmed reservfonden öfverskjuter femtio procent af grundfonden.

Ifrågavarande bestämmelser hafva upptagits i den nu föreliggande paragrafen.

Med afseende å denna paragraf hafva ändringsförslag framställts i tre särskilda motioner, nämligen dels I: 86 af herr *Hedenlund* och II: 296 af herr *Ekman* i Göteborg, dessa båda motioner lika lydande, dels ock II: 325 af herr *Kvarnzelius*. De bägge förra grunda sig på innehållet i en af styrelsen för svenska bankföreningen under sistlidna januari månad till Kungl. Maj:t ingifven, i motionerna jämväl återgifven skrift i detta ämne. Bankföreningens hemställan gick därpå ut, att bank må berättigas att förvärfva och besitta aktier och kommanditandelar antingen till beloppet af en för aktieförvärf afsatt särskild fond,

eller om sådan fond ej bildats till värde, uppgående till högst hälften af det belopp, hvarmed reservfonden må öfverstiga halfva grundfonden; dock att, när bank jämväl besitter aktier i emissionsbank, sammanlagda bokförda värdet af dessa jämte öfriga aktier och kommanditandelar aldrig må öfverstiga det belopp, hvarmed reservfonden öfverstiger halfva grundfonden. Tillika föreslogs, att det belopp, till hvilket bank må redovisa »sålunda förvärfvade aktier», icke får öfverstiga tio procent af bankens egna fonder.

Herr Kvarnzelius yrkar i sin motion, att aktieförvärfsrätten må omfatta aktier i emissionsbank och i utländsk bank, äfvensom att, om särskild fond för förvärfvande af aktier afsättes, denna skall uppgå till minst 500,000 kronor. Mot öfriga af bankföreningen och förenämnde motionärer föreslagna bestämmelser vore intet att erinra, dock att den ifrågasatta begränsningen af aktieförvärfvet till hälften af det belopp, hvarmed reservfonden öfversköte femtio procent af grundfonden, icke vore af behofvet påkallad, om rätten att förvärfva aktier inskränktes till emissionsbankaktier och aktier i utländsk bank.

Enligt ifrågavarande motioner skulle 48 § erhålla följande lydelse:

(Herrar *Hedenlunds* och *Ekmans* motioner.)

Bankaktiebolag, som afsatt särskild fond för förvärf af aktier, må äfven under andra förhållanden än i 46 § sägs förvärfva aktier till ett bokfördt värde, ej öfverstigande sagda fond.

(Herr *Kvarnzelius'* motion.)

Bankaktiebolag, som afsatt särskild fond, uppgående till ett belopp af minst femhundratusen kronor, för förvärfvande af aktier, må äfven under andra förhållanden än i 46 § sägs förvärfva aktier i emissionsbank och i utländsk bank till ett

(Herrar *Hedenlunds* och *Ekmans* motioner.)

Uppgår bankaktiebolags reservfond till mera än femtio procent af grundfonden, äge, ändå att bolaget ej afsatt sådan fond, som här ofvan omförmäles, bolaget äfven under andra förhållanden än i 46 § sägs, förvärfva aktier; dock må bolaget icke på en gång innehafva jämlikt denna bestämmelse förvärfvade aktier till högre bokfördt belopp än hälften af det belopp, hvarmed reservfonden öfverskjuter femtio procent af grundfonden.

Ej må dock i något fall sammanräknade bokförda värdet af samtliga enligt bestämmelserna i denna § förvärfvade aktier öfverstiga tio procent af bolagets grundfonds och reservfonds sammanlagda belopp.

Bankaktiebolag enligt denna § tillkommande rätt att förvärfva aktier må ej användas utan beslut af bolagsstämma.

(Herr *Kvarnzelius'* motion.)

bokfördt värde, ej öfverstigande sagda fond.

Uppgår bankaktiebolags reservfond till mera än femtio procent af grundfonden, äge, ändå att bolaget ej afsatt sådan fond, som här ofvan omförmäles, bolaget äfven under andra förhållanden än i 46 § sägs, förvärfva aktier i emissionsbank och i utländsk bank; dock må bolaget icke på en gång innehafva jämlikt denna bestämmelse förvärfvade aktier till högre bokfördt belopp än det, hvarmed reservfonden öfverskjuter femtio procent af grundfonden.

Ej må dock i något fall sammanräknade bokförda värdet af samtliga enligt bestämmelserna i denna paragraf förvärfvade aktier öfverstiga tio procent af bolagets grundfonds och reservfonds sammanlagda belopp.

Bankaktiebolag enligt denna paragraf tillkommande rätt att förvärfva aktier må ej användas utan beslut af bolagsstämma.

Beträffande motionernas innehåll i öfrigt tillåter utskottet sig att hänvisa till själfva motionerna.

Hvad angår ofvanberörda af svenska bankföreningens styrelse till Kungl. Maj:t ingifna skrift, är att omförmäla, hurusom efter nådig remiss bankinspektionen den 24 sistlidna februari afgifvit underdånigt utlåtande öfver densamma. Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t den 3 nästlidna mars har, enligt hvad från finansdepartementet meddelats, Kungl. Maj:t, som den 20 sistlidna januari aflåtit nådig proposition i ämnet till Riksdagen, funnit den af bankföreningens styrelse gjorda framställningen icke till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Med handlingarna i ärendet har utskottet fått emottaga bank-

inspektionens berörda utlåtande. Efter en kort historik jämte en redogörelse för innehållet i bankföreningens skrift anför bankinspektionen vidare följande:

»Bankinspektionen har tidigare uttalat och vidhåller fortfarande den mening, att en viss frihet, om ock starkt begränsad, bör medgifvas bank att förvärfva aktier äfven i andra företag än emissionsbanker, där sådana komma till stånd. De fördelar, det för vårt lands ekonomiska lif skulle medföra, att våra banker bereddes möjlighet att verkställa eller deltaga i aktieemissioner, äro påtagliga och hafva förut blifvit utvecklade. Det har emellertid blifvit sagdt, och väl icke utan skäl, att en sådan verksamhet ställer större kraf på en banks ledning än den rena bankverksamheten. Men det kan å andra sidan göras gällande, att, om en bankledning saknar omdöme, den vanliga utlåningen knappast medför mindre risker. Erfarenheten, särskildt från de senare åren, visar, huruledes banker i stor utsträckning lämnat lån på svaga aktier åt kunder, hvilkas solvens i själfva verket varit beroende af de belånade aktiernas värde. Och då detta befunnits minimalt, har förlusten varit oundviklig. Blir åter fråga om förvärf af aktie, ställes bankledningen från början inför pröfningen enbart af aktiens värde.

Bankinspektionen, som således i princip biträder bankföreningens mening, att en i viss mån utsträckt rätt till aktieförvärf bör medgifvas bankerna, öfvergår nu till att skärskåda den lösning af frågan, som föreslagits.

Från teoretisk synpunkt synes det då mindre tilltalande, att rätten till aktieförvärf skulle grundas på två olikartade principer, af hvilka den ena uteslutande komme att tillämpas i vissa banker och den andra uteslutande i andra banker. Det synes enklare och naturligare, att den nu ifrågasatta rätten grundas uteslutande på en för ändamålet särskildt bildad fond, och att det belopp, hvarmed reservfonden öfverskjuter halfva grundfonden, skall, såsom enligt gällande lag och det till Riksdagen hänskjutna lagförslaget, enbart grundlägga rätt att förvärfva aktier i emissionsbank. Bankföreningen synes visserligen vara af den mening, att någon emissionsbank aldrig kommer till stånd, eftersom någon sådan bank icke bildats under den tid af ett och ett halft år, som förflutit, sedan emissionsbankslagen trädde i kraft. Men nämnda, i och för sig beklagliga förhållande lärer icke innefatta tillräckligt skäl för den mening, bankföreningen sålunda uttalat. Det är icke längre sedan än hösten 1908 det allmänna bankmötet med sådan ifver anslöt sig till emissionsbanksidén, att en underdånig framställning gjordes om utbrytande af

emissionsbanksstadgandena ur det af kommittén afgifna förslaget, till följd hvaraf ock den särskilda emissionsbankslagen kom till stånd; och om också sympatierna för bildandet af emissionsbank hunnit svalna, då denna lag såg dagen, är väl därför icke uteslutet, att ett sådant institut — eller flera — framdeles kan komma till stånd. Uppkomsten af dylika institut skulle visserligen ingalunda omöjliggöras genom ett bifall till bankföreningens förslag i denna del, men grunden för banks delaktighet i emissionsbank skulle genom förslagets godtagande försvagas och tanken på emissionsbanksinstitutet skjutas åt sidan. Det kan ifrågasättas, om detta är lyckligt, då man såsom bankinspektionen är öfvertygad om nyttan af ett sådant institut.

Det skall emellertid icke förnekas, att befintliga förhållanden gifva stöd åt detta bankföreningens förslag. Några stora och solida banker finnas nämligen, hvilka, om reservfondens storlek lades till grund för rätt till aktieförvärf enligt förslaget, skulle till afsevärda belopp erhålla och antagligen nyttigt använda denna rätt, men som äga ingen eller endast obetydlig dispositionsfond, som kunde öfverföras till aktieförvärfsfond. Dessa banker skulle således, om rätten till aktieförvärf grundades uteslutande på en därför särskildt afsedd fond, åtminstone tills vidare erhålla en i förhållande till bankernas storlek väl obetydlig eller alls ingen rätt till aktieförvärf.

Skulle det af detta skäl anses lämpligt, att sådan rätt finge, såsom det föreslagits, grundas äfven på reservfondens storlek i förhållande till grundfonden, lärer någon invändning häremot icke kunna resas ur synpunkten af vederbörande bankers soliditet. Bankföreningens förslag i denna del sammanfaller för öfrigt mycket nära med den ståndpunkt, bankinspektionen intog i sin förenämnda skrifvelse den 23 september 1907, därvid likväl erinras, att det förslag, bankinspektionen då framlade, afsåg att i främsta rummet bereda väg för det emissionsbanksinstitut, som ansågs endast behöfva en lag för att komma till stånd, och först i andra rummet rätten till förvärf af andra aktier. Nu åter träder detta senare syfte i förgrunden.

Den föreslagna rätten till aktieförvärf är afsedd att, liksom gällande bestämmelser om rätt att förvärfva emissionsbanksaktier, tillämpas i fråga om alla banker utan hänsyn till deras storlek. Men under det förlust på förvärfvade emissionsbanksaktier icke kan drabba en bank hårdare än att en reservfond, uppgående till beloppet af halfva grundfonden, finnes i behåll, kunde en förlust på aktier, förvärfvade på grund af särskildt bildad fond, gifva en betänklig stöt åt en bank med små fonder.

Det bör för öfrigt bemärkas, att det, såsom ofvan antydts, är en emissionsverksamhet, man åsyftar främja genom det ifrågasatta medgifvandet, icke en vanlig handel med aktier. Affärer, som befatta sig med sistnämnda trafik, finnas redan till mera än tillräckligt antal. Men om de mindre bankerna, som böra syssla med ren in- och utlåning och icke i större skala förlägga enstaka företag, nu erhölle rätt att förvärfva aktier, skulle det ligga nära till hands för dem att använda de sålunda disponibla, jämförelsevis obetydliga beloppen till en fondmäklarrörelse, en fortgående aktiehandel. Detta bör undvikas, på det syftet med aktieförvärfsrätten icke må från början förryckas.

Af dessa skäl anser bankinspektionen, att endast större banker böra erhålla den rätt till aktieförvärf, hvarom nu är fråga. Till en början lära då böra uteslutas de banker, en solidarisk bank och 34 bankaktiebolag, som hafva lägre grundfond än 1 miljon kronor. Men icke ens alla de öfriga bankerna synas böra erhålla den rätt, hvarom nu är fråga, utan har bankinspektionen ansett, att den lämpligen bör tilläggas endast bank, hvars grund- och reservfond sammanlagdt uppgå till 6 miljoner kronor. Gränsen, hvilken omsluter 28 banker, är naturligtvis tämligen godtycklig. Om gränsen drages vid en fondsumma af endast 5 miljoner, tillkommer endast en bank och vid en nedsättning till 4 miljoner ytterligare endast en bank. Att de två sist afsedda bankerna under nuvarande ledning säkerligen skulle med försiktighet begagna ifrågavarande rätt, synes icke utgöra tillräcklig anledning att sänka den föreslagna gränssiffran.

Bankföreningen föreslår, att bank icke må redovisa aktier, förvärfvade enligt de föreslagna bestämmelserna, till högre belopp än tio procent af bankens egna fonder. Då en aktieförvärfsfond onekligen skulle tillhöra bankens »egna fonder», skulle den sålunda ingå bland de faktorer, som normerade fondens eget belopp, hvilket ju icke är rimligt. Motionärerna i ämnet hafva också föreslagit, att hänsyn härvid skall tagas endast till en banks mera konstanta fonder, nämligen grund- och reservfond. Men det kan sättas i fråga, om en begränsning af aktieförvärfsfonden till tio procent af grund- och reservfond ens är tillräcklig och lämplig. Mot förslaget reser sig helt naturligt den invändning, att dess godtagande kunde medföra, att afsättningarna till reservfonden begränsades till det lagstadgade minimum, på samma gång dispositionsfonderna komme att minskas. För att motväga den tendens till minskning af afsättning till reservfonden, som ett bildande af en aktieförvärfsfond kunde medföra, torde i fråga om sistnämnda fonds storlek hänsyn böra tagas endast till reservfondens belopp; och detta är så

mycket rimligare, som reservfondens storlek i viss mån är en exponent för en banks soliditet. Det synes därför bankinspektionen, att aktieförvärfsfond icke bör få öfverstiga 20 procent af reservfonden. Härigenom skulle för bank, som önskade erhålla en mera betydande aktieemissionsrätt, en eggelse uppstå att öka reservfonden.

Emellertid skulle ju härigenom den ifrågasatta aktieförvärfsrätten väsentligen reduceras. De 28 banker, som, på sätt ofvan sagts, synas kunna erhålla en sådan rätt, äga grund- och reservfonder till sammanlagdt belopp af omkring 501 miljoner kronor, och skulle således, med beräkning af tio procent å dessa fonder, kunna erhålla rätt att förvärfva aktier till belopp af 50,1 miljoner kronor, under det motsvarande siffra, beräknad efter den grund, vi ifrågasatt, skulle utgöra endast 39,1 miljoner. Bankrapporterna ultimo december 1910 hafva legat till grund för denna beräkning.

Vi förutse, att den begränsning i särskilda hänseenden, vi ifrågasatt, kommer att, särskildt från bankerna, framkalla den anmärkning, att en sålunda begränsad rätt icke skulle medföra den nytta, man åsyftat. Vi hafva att härtill genmäla endast att, då här är fråga om införande af en nyhet af så omtvistad art som banks rätt att förvärfva aktier, man synes böra gå fram med den största försiktighet. Skulle bankerna erhålla den begärda rättigheten, så begränsad, som vi ifrågasatt, och några års erfarenhet visade, att denna rätt utnyttjades insiktsfullt och till det allmännas bästa, blefve ju tillfälle att taga i öfvervägande, om ännu ett steg borde tagas på den inslagna vägen.

Lika med motionärerna anse vi, att den ifrågasatta rättigheten icke bör omfatta kommanditandelar. Kommanditbolagen spela ingen större roll i vårt land; och då dessa bolag icke äro underkastade den kontroll, lagstiftningen lagt på aktiebolagen, böra andelar i kommanditbolag icke kunna af bank förvärfvas. Kommandit-lotter i bank skulle ju visserligen kunna af annan bank förvärfvas utan risk, men en rätt till sådant förvärf är icke af den betydelse, att därför bör särskildt lagstiftas.

Om bankföreningens hemställan bör så förstås, att jämväl rätten att förvärfva emissionsbanksaktier skall begränsas till tio procent af fonderna, erinras, att detta skulle innefatta en ändring af gällande lag, som icke är af förhållandena påkallad. Än mindre anledning lärer föreligga att tillmötesgå motionärernas förslag att nedsätta denna rätt till hälften af det belopp, gällande lag och det af Kungl. Maj:t gillade lagförslaget fastställer.

Bankinspektionen håller således före,

att bankbolag, hvars grund- och reservfond tillhopa uppgå till

minst 6 miljoner kronor, må berättigas förvärfva och äga aktier till ett bokfördt värde, motsvarande en för sådant ändamål särskildt afsatt fond, dock icke till högre belopp än 20 procent af reservfonden;

samt att, om rätt till aktieförvärf anses böra alternativt grundas på det belopp, hvarmed reservfonden öfverskjuter halfva grundfonden, bank, som enligt lag äger rätt att förvärfva aktier i emissionsbank, må, i den mån denna rätt icke utnyttjas, förvärfva och äga andra aktier, dock icke utöfver hälften af det belopp, banken äger redovisa i emissionsbanksaktier.»

Lika med bankinspektionen håller bankoutskottet före, att någon frihet, ehuruväl i ganska begränsad omfattning, bör medgifvas bank att förvärfva aktier äfven i andra företag än emissionsbanker. Det har ock vid flerfaldiga tillfällen framhållits, hvilka fördelar det skulle medföra för vårt lands ekonomiska lif, att våra banker bereddes möjlighet att verkställa eller deltaga i aktieemissioner.

Redan genom 1909 års reform skapades möjlighet för bank att förvärfva aktie i emissionsbank. Någon sådan bank har emellertid ännu icke kommit till stånd och de förväntningar, som då ställdes på den nya lagens verkningar, hafva sålunda icke gått i uppfyllelse.

I öfverensstämmelse med de anvisningar, som lämnades af 1907 års Riksdag, hade redan bankkommittén framställt förslag att om bankbolag, hvars grundfond utgjorde minst sex miljoner kronor, tillika hade en reservfond, som uppginge till mer än femtio procent af grundfonden, bolaget skulle få för egen räkning drifva handel med aktier, egna aktier undantagna; dock att bolaget icke på en gång finge äga sålunda förvärfvade aktier till högre bokfördt belopp än det, hvarmed reservfonden öfversköte femtio procent af grundfonden.

I 1908 års allmänna bankmötes uttalande att den ifrågasatta nya aktieförvärfsrätten borde begränsas till aktier i emissionsbank torde man finna anledningen till att något förslag om utsträckt rätt att förvärfva aktier icke från de lagstiftande myndigheterna framkommit. Emellertid synes, såsom framgår af bankföreningens förut omförmälda skrift, saken numera hafva kommit i ett i viss mån förändradt läge; och det torde icke kunna förnekas, att den ifrågavarande framställningen innehåller åtskilliga beaktansvärda synpunkter.

Utskottet håller emellertid före att, då fråga är om införande i lagstiftningen af en nyhet sådan som den nu afsedda, det är af vikt att förfara med största varsamhet. Under sådana förhållanden

har utskottet ansett bankinspektionens ofvanintagna förslag lämpligen kunna läggas till grund för lagstiftning i ämnet.

Beträffande först hvad motionerna innehålla därom att rätten till aktieförvärf skulle grundas på två olikartade principer, förmenar bankinspektionen visserligen, att det syntes enklare och naturligare, att den ifrågasatta rätten grundades uteslutande på en för ändamålet särskildt bildad fond. Bankinspektionen vill emellertid icke förneka, att befintliga förhållanden gifva stöd åt förslaget i denna del. Med hänsyn till hvad bankinspektionen sålunda anfört, anser utskottet det icke vara ägnadt att väcka betänkligheter att biträda förslaget i berörda afseende.

Då utöfvandet af ifrågavarande slags rörelse onekligen i hög grad kräfver utom omdöme och försiktighet större kapitalstyrka, för att rörelsen ej må blifva äfventyrlig, synes dock rättigheten därtill icke böra medgifvas andra banker än dem, som äga betydande fonder. Det skall icke förnekas, att gränsen i detta afseende måste blifva tämligen godtycklig. Försiktigheten torde emellertid bjuda att icke gå under hvad bankinspektionen uti ifrågavarande hänseende föreslagit eller att grund- och reservfond uppgå till sammanlagdt sex miljoner kronor.

Bankinspektionens förslag att bokförda värdet af aktier, förvärfvade på grund af särskildt afsatt fond, icke bör få öfverstiga tjugu procent af reservfond synes utskottet välbetänkt; och lika med bankinspektionen anser utskottet, att den ifrågasatta rättigheten icke bör omfatta kommanditandelar.

Hvad slutligen angår förslaget att bank ej må använda rättigheten att förvärfva aktier utan beslut af bolagsstämma, torde däremot ej vara annat att erinra, än att medgifvande härom jämväl bör kunna intagas i bolagsordningen.

I anslutning till hvad sålunda blifvit anfördt har utskottet utarbetat förslag till förändrad lydelse af 48 § äfvensom af motsvarande paragraf (164) beträffande solidariska bankbolag.

49 §.

I förevarande paragraf fanns enligt dess lydelse i det till lagrådet remitterade förslaget ett stycke af innehåll att kassareserv, som bankaktiebolag med hänsyn till beskaffenheten af sina förbindelser vore skyldigt att redovisa, skulle till en femtedel utgöras af svenska statens obligationer, beräknade efter senast noterade kurs.

Med anledning af lagrådets därom gjorda erinran (sid. 197) blef föreskriften ur förslaget utesluten (sid. 221).

I särskilda motioner yrkas nu af herr *Jönsson* (II: 326), att ifrågavarande stycke måtte införas såsom tillägg till paragrafen, samt af herrar *Bohnstedt* och *Kobb* i deras likalydande motioner (I: 94 ochII: 323), att till paragrafen måtte fogas ett så lydande tillägg:

»Kassareserv, som bankaktiebolag med hänsyn till beskaffenheten af sina förbindelser är skyldigt att redovisa, skall till en femtedel utgöras af svenska statens, Sveriges allmänna hypoteksbanks eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer eller af utländska lätt säljbara statspapper; dock skall minst en tjugondel af kassareserven utgöras af svenska statens obligationer.»

Bankoutskottet kan för sin del icke finna annat, än att det ur nationalekonomisk synpunkt måste anses oklokt att i lag fastslå ett stadgande, hvarigenom ifrågavarande såsom kassareserv låt vara i och för sig goda papper obligatoriskt skulle införas i bankernas portfölj. Det torde för öfrigt, såsom ock departementschefen erinrat, icke ur bankteknisk synpunkt vara erforderligt att meddela en dylik föreskrift och antagligt är, att åtminstone de större bankerna icke skola underlåta att, där så pröfvas nödigt, i sina kassareserver hålla papper af nämnda slag. Och hvad de mindre bankerna angår, synes det knappast kunna förnekas, att det för dem kan blifva ganska betungande att hålla ifrågavarande jämförelsevis dyrbara kassareserv.

Under sådana förhållanden har utskottet ansett sig böra afstyrka bifall till ofvanberörda motioner, hvadan utskottet tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag oförändradt.

57 §.

Det synes vara af vikt, att, på sätt i denna paragraf skett, ett uttalande göres i lagen, att såvidt möjligt tillfälle beredes samtliga styrelseledamöter att deltaga i behandlingen af ärende, som skall förekomma inför styrelsen. Då härtill lärer erfordras, att kallelse utsändes till ledamöterna, har utskottet funnit sig böra föreslå, att ordet »tillfälle» i lagtexten utbytes mot »kallelse». Samma ändring har vidtagits i afseende å 173 §.

81 §.

Den i paragrafen förekommande bestämmelsen, enligt hvilken aktieägare med ett aktiebelopp, utgörande minst $^1/_5$ af hela grund-

fonden, kunna hindra beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen, är hämtad från den nya aktiebolagslagen och har influtit i anledning af lagrådets därom gjorda erinran. Orsaken hvarför bankkommittén icke upptagit detta stadgande, som införts i den nya aktiebolagslagen till skyddande af minoritetens rätt, var den, att kommittén ansåg en dylik föreskrift icke lämplig i afseende å bankbolag. En banks viktigaste kreditgifvare vore ju den stora allmänheten och dess förtroende till banken måste naturligen i väsentlig mån rubbas genom en déchargevägran. Utan att göra sig reda för, om denna vore berättigad och om fara verkligen förelåge, skulle allmänheten då skynda att uttaga sina insättningar. Härigenom kunde banken, innan den hunnit klargöra affärsläget, lätt råka i oförskylldt trångmål.

Såsom lagrådet erinrar, afsåg visserligen kommitténs yttrande det af aktiebolagskommittén ursprungligen framlagda förslaget, enligt hvilket rätten att vägra décharge skulle tillkomma en minoritet, innefattande $^1/_{10}$ af aktiekapitalet. Men då till följd af de former, under hvilka bankbolag arbeta, aktieminoriteten icke lärer kräfva ett så kraftigt skydd som beträffande vanliga aktiebolag, har utskottet ur kreditens synpunkt ansett försiktigheten bjuda, att i fall, hvarom här är fråga, aktiebeloppet skall utgöra minst $^1/_3$ af hela grundfonden. Motsvarande ändring har införts i 197 §.

114 §.

Ofvanberörda motioner II: 295, II: 318 och II: 319 hänföra sig äfven till nu förevarande paragraf.

Åberopande hvad utskottet anfört här ofvan vid 6 §, får utskottet afstyrka bifall till motionerna äfven i denna del.

131 §.

Herrar Hedenstierna och Vahlquist hafva i sina förut omförmälda, sammanstämmande motioner I: 95 och II: 321 hemställt, »att Riksdagen för sin del måtte besluta, att dels bestämmelsen i 131 § i förslaget till lag om bankrörelse därom att vid ansökning om bankbolags registrering skall fogas styrkt afskrift af den i 137 § omförmälda bok, i hvad den afser hufvudlottägare, dels sista punkten i 244 §, dels ock sista momentet i 260 § måtte ur lagen utgå äfvensom att 138 § måtte få

följande förändrade lydelse: Sist en månad efter ordinarie bolagsstämma skall styrelsen till patent- och registreringsverket aflämna en med styrelseledamöternas egenhändiga bevittnade namnunderskrifter försedd förteckning öfver bankens samtliga hufvudlottägare.»

Till stöd för sin framställning hafva motionärerna anfört följande:

»Vid ansökning om solidariskt bankbolags registrering skall enligt nu gällande lag angående solidariska bankbolag af den 18 september 1903 fogas, bland annat, förteckning öfver hufvudlottägarne med uppgift tillika om det antal lotter enhvar af dem innehar, och enligt § 68 af sagda lag åligger det bankbolags styrelse att, när anteckning skett om förändring i äganderätten af hufvudlott, ofördröjligen lämna uppgift härom för registrering. De närmare bestämmelserna rörande registreringen, som verkställes hos patent- och registreringsverket, finnas införda uti § 4 af kungl. kungörelsen den 4 december 1903 om registrering af solidariska bankbolag. Denna § lyder sålunda: »Registreringsmyndigheten skall särskildt för hvarje solidariskt bankbolag öfver hufvudlottägare föra bok, hvari jämväl anmärkes det antal lotter enhvar af dem innehar. Till sådan bok skall föras en förteckning, däri hufvudlottägarne upptagas i alfabetisk ordning med uppgift å det eller de blad, där de förekomma. Har hufvudlottägare blifvit i boken upptagen eller därifrån utesluten, vare det så ansedt, som hade anmärkning om hans inträde eller afgång från bolaget gjorts i registret.» Härjämte finnas stadganden om kungörande i allmänna tidningarne af hvad i registret införts.

Uti motiven till 1903 års lag finnes ej något anfördt om anledningen till införandet af stadgandet i 68 § om registrering af förändring af hufvudlottägare. Har afsikten därmed varit att bereda allmänheten tillgång till ett register, där säker uppgift kunde vinnas om hvilka som vid en viss tidpunkt varit lottägare uti en solidarisk bank, torde detta mål icke hafva vunnits. Det lär nämligen flerfaldiga gånger hafva kunnat dröja åratal från det anmälan om lottöfverlåtelse inkommit, till dess de kunnat registreras. Såsom exempel på de svårigheter, som mött för registreringen, må anföras, att då enligt nu gällande bestämmelser endast skyldighet finnes att uppgifva lottägares namn, det ofta förekommer, att i banker med stort antal lottägare funnits flere personer med samma namn. Vid lottöfverlåtelse, som tillhört sådana personer, har det erfordrats en tidsödande skriftväxling för att finna den rätte öfverlåtaren, och då samma anmälan mången gång omfattat hundratals öfverlåtelser, torde lätt inses, att registreringen kräft mycket arbete såväl af registreringsmyndigheten som af vederbörande banker. Enligt

erhållen upplysning har under de år, denna registrering varit föreskrifven, det endast en gång inträffat, att en person sökt inhämta upplysning ur dessa patent- och registreringsverkets register. Allt det nedlagda arbetet på dessa registerböckers förande synes således varit utan nytta, och något behof af dessa register har ej heller gjort sig gällande.

Den kommitté, som haft till uppdrag att afgifva förslag till den af Kungl. Maj:t nu för Riksdagen framlagda lagen, har ock i viss mån beaktat bristfälligheterna i nu gällande lag och sökt afhjälpa dem genom bestämmelse om att vid ansökning om solidariskt bankbolags registrering skall fogas afskrift af lottboken samt att vid anmälan om förändring af äganderätt till hufvudlott lottens nummer skall angifvas. Kommittén yttrar härom uti motiven till lagförslaget följande: »Då det kommit till kommitténs kännedom, att de handlingar, som på grund af bestämmelserna i 65 § under 4) och 68 § i gällande lag om solidariska bankbolag ingifvits till registreringsmyndigheten, varit af beskaffenhet, att nämnda myndighet i de flesta fall endast med största svårighet kunnat fullgöra sitt åliggande att öfver hufvudlottägare föra bok, upptagande det antal lotter, enhvar af dem innehar, har kommittén ansett nödigt föreskrifva, dels att vid ansökning om solidariskt bankbolags registrering skall fogas styrkt afskrift af lottboken, dels ock att vid anmälan, att förändring i äganderätten till hufvudlott skett, lottens nummer skall angifvas. Kungl. Maj:t har ock uti den nådiga propositionen uti §§ 131 mom. 6 och 138 upptagit dessa af kommittén föreslagna bestämmelser.

Det lider intet tvifvel, att en del af de olägenheter, som vidlåda nu gällande bestämmelser, genom de föreslagna förändringarna komma att undanröjas. Emellertid torde ej heller enligt de nya bestämmelserna registren blifva fullständiga. Redan i lagen torde nämligen finnas en lucka, i ty att fullt effektiva regler saknas för de fall, då bolag öka sin grundfond. Härom finnas stadganden *dels* i § 154, som afser grundfondens ökande medelst öfverföring till densamma af besparade vinstmedel, hvarvid till registreringsmyndigheten endast skall aflämnas vederbörligen styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet, och *dels* i 152 §, som afser grundfondens ökning genom inbetalning af tecknarne, och i hvilket lagrum säges: »Sist sex månader efter utgången af den för inbetalning af de nya hufvudlotterna bestämda tid skall styrelsen anmäla, huru många hufvudlotter till fullo inbetalts. Vid anmälan skall fogas teckningslistorna, så ock styrkta afskrifter af desamma». Stadgandet i § 152 motsvaras af sista stycket af § 67 i nu gällande lag, där det heter: »Sist en månad efter utgången af den för inbetalningen af de nya lotterna bestämda tid skall af styrelsen för registrering af-

lämnas uppgift om det belopp, som å de nya lotterna inbetalts, dels ock förteckning å de nya lotternas ägare». Uti den nådiga propositionen finnes emellertid icke någon bestämmelse om att i likhet med hvad som enligt § 131 skall ske vid ansökan om bolags registrering *vid grundfondens ökning eller därefter* skall till registreringsmyndigheten aflämnas afskrift af bolagets lottbok. Sista stycket af § 260, att Konungen skall äga meddela föreskrift om insändande till registreringsmyndigheten om sådana uppgifter, som pröfvas vara af nöden för att registreringsmyndigheten må blifva i tillfälle att föra förteckning öfver hufvudlottägarne i solidariska bankbolag, som registrerats enligt äldre lag, kan ju endast hafva afseende å de registreringsuppgifter, som skola lämnas, då lagen träder i kraft. Detta framgår ock otvetydigt af lagrådets yttrande å sid. 209 i den nådiga propositionen.

I fråga om lotter, som tillkommit efter en grundfonds ökning, kommer följaktligen registreringsmyndigheten ej att äga uppgift om numren å de resp. lottägarnas lotter och registreringsmyndigheten lärer ej heller med laga verkan kunna komma att ålägga bankerna att lämna sådana uppgifter. En oundviklig följd häraf synes blifva, att till registreringsmyndigheten komma att anmälas öfverlåtelser af lotter med lottnummer, hvars motsvarighet ej finnes i registreringsmyndighetens register. Att detta kan ske medför ju att hela registreringsförfarandet blir meningslöst.

Emellertid, äfven om man genom lagändring i förevarande afseende skulle kunna finna bestämmelser, som, teoretiskt sedt, skulle innebära full effektivitet i fråga om registreringen, så torde, efter hvad från sakkunnigt håll upplysts, i praktiken dessa reglers tillämpning komma att vålla stora svårigheter. Helt nya registerböcker måste nämligen uppläggas och, innan uppgifterna rörande samtliga äldre lottägare hunnit införas, lära ej några öfverlåtelser kunna antecknas. Det torde därför komma att dröja en afsevärd tid framåt, innan registren blifva fullständiga, och den kostnad och det arbete, som registrens uppläggande och förande komma att förorsaka, synas ej i någon mån motsvara nyttan eller behofvet utaf dessa register, då en fullt tillförlitlig lottägareförteckning måste finnas hos banken (§ 137).

Med anledning häraf har det synts som om man borde tillse, huruvida ej det mål man sökt vinna genom förberörda regler skulle kunna nås på ett enklare sätt. Afsikten med bestämmelserna i fråga har väl varit, att en intresserad bör äfven utan att direkt vända sig till banken kunna erhålla kännedom om, hvilka som ansvara för bankens förbindelser. Särskildt bör det ju vara af intresse att kunna vinna tillförlitlig

kunskap om att viss person eller vissa personer ej utträdt ur bolaget, utan alltjämt häfta för bankens förbindelser. Enligt 136 § sista momentet i lagförslaget kan ju ingen bolagsman öfverlåta sin sista lott och därigenom utgå ur bolaget, utan att frågan härom varit pröfvad på ordinarie bolagsstämma. Afsikten med de förut begärda registreringsbestämmelserna synes därför helt uppnås, om bankbolagen ålades att inom viss, föreskrifven tid efter ordinarie bolagsstämma till registreringsmyndigheten lämna förteckning å solidariska lottägare.»

Lika med motionärerna anser utskottet, att en förenkling af registreringsförfarandet utan olägenhet bör kunna ske. Då motionärernas förslag, i hvad det afser förändrad lydelse af 131 och 138 §§, synes utskottet innebära en tillfredsställande lösning af förevarande registreringsfråga, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till motionerna i denna del, i följd hvaraf erforderliga ändringar vidtagits i dessa paragrafer.

138 §.

Beträffande den ändrade lydelse, utskottet här föreslagit, får utskottet hänvisa till hvad som anförts här ofvan under 131 §.

141 §.

Då misskrifning här synes föreligga, har utskottet vidtagit den ändring i paragrafen, att ordet »aktierätten» ersatts med orden »rätten till delaktighet i bolaget».

149 §.

Motiveringen till den af utskottet föreslagna ändringen i denna paragraf återfinnes vid 33 § här ofvan.

164 §.

I afseende å denna paragraf hänvisas till hvad som anförts vid 48 § här ofvan.

165 §.

Under åberopande af hvad utskottet anfört härofvan vid 49 får utskottet afstyrka bifall till motionerna I: 94, II: 323 och II: 326, äfven i hvad de afse nu ifrågavarande paragraf.

173 §.

Den här vidtagna ändringen sammanhänger med ändringen i 57 §.

197 §.

I afseende å denna paragraf hänvisas till hvad utskottet anfört vid 81 §.

244 §.

Herrar *Hedenstierna* och *Vahlquist* hafva i sina ofvan intagna motioner I: 95 och II: 321 (se här ofvan under 131 §), hemställt, att sista punkten i denna paragraf måtte ur lagen utgå. Då utskottet icke funnit tillräckliga skäl anförda för afvikelse från Kungl. Maj:ts förslag, har utskottet ansett sig böra afstyrka bifall till berörda motioner uti denna del.

260 §.

I mom. 2 af denna paragraf hafva i öfverensstämmelse med den ändring, som vidtagits i 1 §, införts orden »från allmänheten».

Med afseende å detta moment hafva vidare herr *Carlson* i Herrljunga och hans medmotionärer i sin ofvan omförmälda motion II: 322 ifrågasatt ett tillägg, så att momentet skulle lyda sålunda:

»Hvad i 1 § är stadgadt om förbud mot inlåning på räkning som af bank allmänneligen begagnas, äge ej tillämpning å bolag eller förening, som före lagens trädande i kraft af Konungen erhållit rätt till sådan inlåning,

ej heller å sådan under Konungens befallningshafvandes tillsyn stående viss penninginrättning, utan af Konungen stadfäst reglemente, hvilken börjat drifva sin rörelse före lagens trädande i kraft.»

Beträffande motiveringen anhåller utskottet få hänvisa till motionen.

Utskottet har icke funnit tillräckliga skäl anförda, för att något undantag skulle i form af öfvergångsbestämmelse medgifvas i fråga om de i motionen omförmälda kreditkassorna och detta så mycket mindre, som, enligt hvad jämväl motionärerna erinrat, dessa kassor redan hålla på att försvinna eller inordna sig under andra former. Utskottet har alltså funnit sig böra afstyrka bifall till motionen.

I mom. 4 af denna paragraf föreslås bland annat följande:

»Bankbolag, som erhållit oktroj, innan denna lag trädt i kraft må registreras enligt bestämmelserna i äldre lag, men i öfrigt skall med afseende å sådant bolag denna lag lända till efterrättelse med nedan angifna undantag:

1) Bestämmelserna i 1 mom. af 6 eller af 114 §§ skola ej gälla förr än två år förflutit efter det den för bolaget meddelade, vid lagens trädande i kraft löpande oktrojen tilländagått.»

De åsyftade bestämmelserna i 1 mom. af 6 och af 114 §§ afse höjning af grundfondens minimibelopp från 200,000 kronor till 500,000 kronor.

I förenämnda af herr *Carlson* i Herrljunga väckta motion II: 295 yrkades, såsom redan nämnts, bibehållande af siffran 200,000. Därest detta ej kunde bifallas, yrkades alternativt, att ifrågavarande tidsperiod måtte utsträckas från två till fem år.

Af tillgängliga uppgifter har utskottet inhämtat, att antalet banker med grundfond, understigande 500,000 kronor, utgör 23. En undersökning beträffande det från 1911 års utgång återstående antal år af den dessa banker senast beviljade oktroj gifver följande resultat:

Från 1911 års utgång återstående antal *år* af löpande oktroj.	Antal banker.
1	1
2	3
3	1
4	2
5	5
6	4
7	1
8	3
9	3

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle nu samtliga dessa banker erhålla en öfvergångstid af ytterligare två år efter oktrojtidens utgång. I afseende å sådana banker, för hvilka vid lagens trädande i kraft ett mindre antal år af oktrojtiden återstår, synes den föreslagna tiden af två år måhända väl knappt tilltagen, för öfriga däremot onödigt lång. Att biträda motionärens förslag synes utskottet icke lämpligt. Däremot har utskottet till utjämnande af förhållandena funnit sig böra föreslå, att de ifrågavarande bestämmelserna icke skola gälla, förr än fyra år förflutit från det lagen trädt i kraft, dock ej i något fall förr än den för bolaget senast meddelade oktrojen tilländagått.

Slutligen hafva herrar *Hedenstierna* och *Vahlquist* i sina ofvan intagna motioner, I: 95 och II: 321 (se under 131 §) hemställt, att sista momentet af förevarande paragraf måtte utgå ur lagen. Då borttagandet af nu ifrågavarande bestämmelse synes utgöra en konsekvens af utskottets beslut beträffande ändring af 138 §, har utskottet, som tillstyrkt motionärernas förslag i afseende å sist berörda paragraf, funnit sig böra förorda motionerna äfven i denna del.

Hvad beträffar Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändrad lydelse af 10 § i lagen den 5 juni 1909 angående emissionsbanker, har utskottet ej haft något att erinra mot detsamma.

Under åberopande af hvad här ofvan blifvit anfördt får utskottet hemställa,

1:o) att Riksdagen må, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag till lag om bankrörelse icke kunnat oförändradt bifallas, i anledning af såväl Kungl. Maj:ts omförmälda förslag som ock motionerna I: 86, I: 95, II: 296, II: 321 och II: 325 samt med afslag å motionerna I: 94, I: 96, II: 295, II: 318, II: 319, II: 322, II: 323, II: 324 och II: 326, för sin del antaga härvid fogade, under A) upptagna förslag till lag om bankrörelse;

2:o) att Riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag antaga härvid fogade, under B) upp-

tagna förslag till lag om ändrad lydelse af 10 § i lagen den 5 juni 1909 angående emissionsbanker;

3:o) att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning, under hvilka förutsättningar ekonomiska föreningar må här i landet idka inlåningsrörelse samt därefter till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill omförmälda utredning föranleder.

Stockholm den 25 april 1911.

På bankoutskottets vägnar:

WERNER G. VON SCHWERIN.

A) Lag om bankrörelse.

Kungl. Maj:ts förslag.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Förutom Sveriges riksbank må ej annan här i riket drifva bankrörelse än

1) bankaktiebolag,
2) solidariskt bankbolag,
3) enskild man eller handelsbolag, i hvars firma ingår personnamn.

Såsom bankrörelse skall anses sådan verksamhet, i hvilken ingår inlåning på räkning, som af bank allmänneligen begagnas.

Angående emissionsbank, postsparbanken, sparbank och järnkontoret, så ock angående aktiebolag, som uteslutande har till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, är särskildt stadgadt.

Utskottets förslag.

1 §.

Förutom Sveriges riksbank må ej annan här i riket drifva bankrörelse än

1) bankaktiebolag,
2) solidariskt bankbolag,
3) enskild man eller handelsbolag, i hvars firma ingår personnamn.

Med bankrörelse förstås i denna lag sådan verksamhet, i hvilken ingår inlåning *från allmänheten* på räkning, som af bank allmänneligen begagnas.

Angående emissionsbank, postsparbanken, sparbank och järnkontoret, så ock angående aktiebolag, som uteslutande har till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, är särskildt stadgadt.

2 §.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

3 §.

De, som, i ändamål att drifva bankrörelse, vilja stifta aktiebolag,

3 §.

De, som, i ändamål att drifva bankrörelse, vilja stifta aktiebolag,

Kungl. Maj:ts förslag.

skola upprätta fullständig bolagsordning samt därå söka Konungens stadfästelse.

Stiftarna skola vara här i riket bosatta svenska medborgare och till antalet minst tio.

Konungen pröfvar bolagsordningens öfverensstämmelse med denna lag samt lag och författningar i öfrigt, så ock om och i hvad mån därutöfver, med hänsyn till vidden och beskaffenheten af bolagets rörelse, särskilda bestämmelser må erfordras.

Stadfästes bolagsordningen, meddelar Konungen tillåtelse till bankrörelsens drifvande (oktroj) under en tid af högst tio år och därutöfver intill slutet af då löpande kalenderår.

Utskottets förslag.

skola upprätta fullständig bolagsordning samt därå söka Konungens stadfästelse.

Stiftarna skola vara här i riket bosatta svenska medborgare och till antalet minst tio.

Finnes sådant bankaktiebolag vara nyttigt för det allmänna, pröfvar Konungen bolagsordningens öfverensstämmelse med denna lag samt lag och författningar i öfrigt, så ock om och i hvad mån därutöfver, med hänsyn till vidden och beskaffenheten af bolagets rörelse, särskilda bestämmelser må erfordras.

Stadfästes bolagsordningen, meddelar Konungen tillåtelse till bankrörelsens drifvande (oktroj) under en tid af högst tio år och därutöfver intill slutet af då löpande kalenderår.

4—32 §§.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

33 §.

Teckning af de nya aktierna skall ske å teckningslista, försedd med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter, eller å afskrift af sådan teckningslista, bestyrkt af notarius publicus.

Teckningslista skall innehålla bolagsstämmans beslut om grundfondens ökning samt uppgift å de tidningsnummer, i hvilka beslutet enligt 31 § 2 mom. varit infördt.

33 §.

Teckning af de nya aktierna skall ske å teckningslista, försedd med egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter *af styrelseledamöter till beslutfört antal,* eller å afskrift af sådan teckningslista, bestyrkt af notarius publicus.

Teckningslista skall innehålla bolagsstämmans beslut om grundfondens ökning samt uppgift å de tidningsnummer, i hvilka beslutet enligt 31 § 2 mom. varit infördt.

Kungl. Maj:ts förslag.

I teckningslista skall ock angifvas förutvarande grundfondens storlek äfvensom den ordning, i hvilken aktietecknare bör fullgöra hvad honom på grund af teckningen åligger.

Ett exemplar af bolagsordningen skall bifogas hvarje teckningslista.

Utskottets förslag.

I teckningslista skall ock angifvas förutvarande grundfondens storlek äfvensom den ordning, i hvilken aktietecknare bör fullgöra hvad honom på grund af teckningen åligger.

Ett exemplar af bolagsordningen skall bifogas hvarje teckningslista.

34—47 §§.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

48 §.

Bankaktiebolag, som afsatt reservfond, uppgående till mera än femtio procent af bolagets grundfond, må äfven under andra förhållanden än i 46 § sägs förvärfva aktie i emissionsbank; dock må bolaget ej på en gång innehafva jämlikt denna bestämmelse förvärfvade aktier till högre bokfördt belopp än det, hvarmed reservfonden öfverskjuter femtio procent af grundfonden.

48 §.

Bankaktiebolag, som afsatt reservfond, uppgående till mera än femtio procent af bolagets grundfond, må äfven under andra förhållanden än i 46 § sägs förvärfva aktie i emissionsbank; dock må bolaget ej på en gång innehafva jämlikt denna bestämmelse förvärfvade aktier till högre bokfördt belopp än det, hvarmed reservfonden öfverskjuter femtio procent af grundfonden. Äger bolaget tillika grundfond och reservfond till sammanlagdt belopp af sex miljoner kronor, må bolaget jämväl förvärfva andra aktier till hälften af det belopp, för hvilket rätten att förvärfva aktier i emissionsbank icke utnyttjas.

Har bankaktiebolag, hvars grundfond och reservfond tillhopa uppgå till sex miljoner kronor, afsatt särskild fond för förvärf af aktier, vare bolaget på denna grund berättigadt att äfven under andra förhållanden än i 46 § afses förvärfva aktier; dock att bokförda värdet af dessa aktier icke vid något till-

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

fälle må öfverstiga vare sig sistnämnda fond eller tjugu procent af reservfonden.

Bankaktiebolag enligt denna paragraf tillkommande rätt att förvärfva aktier må ej användas, med mindre sådant är i bolagsordningen eller af bolagsstämma medgifvet.

49—56 §§.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

57 §.

Är enligt bolagsordningen styrelsen beslutför, utan att samtliga ledamöter äro tillstädes, må likväl ärende, som ankommer på styrelsen, ej företagas, utan att, såvidt ske kunnat, samtliga erhållit tillfälle att deltaga i ärendets behandling.

57 §.

Är enligt bolagsordningen styrelsen beslutför, utan att samtliga ledamöter äro tillstädes, må likväl ärende, som ankommer på styrelsen, ej företagas, utan att, såvidt ske kunnat, samtliga erhållit ***kallelse*** att deltaga i ärendets behandling.

58—80 §§.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

Om talan emot styrelse eller revisorer.

81 §.

Ansvarsfrihet må ej anses styrelsen beviljad, såframt aktieägare med ett sammanlagdt aktiebelopp, utgörande minst en femtedel af hela grundfonden, röstat däremot.

I ofvannämnda aktiebelopp må dock, där den eller de, som röstat mot ansvarsfrihets beviljande, äro i minoriteten, ej inräknas aktier, som aktieägare bekommit annorledes än

81 §.

Ansvarsfrihet må ej anses styrelsen beviljad, såframt aktieägare med ett sammanlagdt aktiebelopp, utgörande minst en *tredjedel* af hela grundfonden, röstat däremot.

I ofvannämnda aktiebelopp må dock, där den eller de, som röstat mot ansvarsfrihets beviljande, äro i minoriteten, ej inräknas aktier, som aktieägare bekommit annorledes än

Kungl. Maj:ts förslag.

genom arf, giftorätt eller testamente, utan så är, att han sedan minst sex månader före den stämma, där förvaltningsberättelsen framlades, varit i aktieboken införd såsom ägare af aktien.

Varder talan å förvaltningen under den tid förvaltningsberättelsen omfattar ej anställd inom sex månader från det berättelsen framlades å bolagsstämma, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utan hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

Utskottets förslag.

genom arf, giftorätt eller testamente, utan så är, att han sedan minst sex månader före den stämma, där förvaltningsberättelsen framlades, varit i aktieboken införd såsom ägare af aktien.

Varder talan å förvaltningen under den tid förvaltningsberättelsen omfattar ej anställd inom sex månader från det berättelsen framlades å bolagsstämma, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utan hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

82—130 §§.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

131 §.

Ansökning om bolagets registrering skall göras af dess styrelse.

I sådan ansökning skola uppgifvas

dels stiftarnas och styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels bolagets postadress,

dels ock, där befogenhet att teckna bolagets firma ej skall utöfvas

131 §.

Ansökning om bolagets registrering skall göras af dess styrelse.

I sådan ansökning skola uppgifvas

dels stiftarnas och styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels bolagets postadress,

dels ock, där befogenhet att teckna bolagets firma ej skall utöfvas

Kungl. Maj:ts förslag.

allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller i förening, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än styrelseledamot eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Vid ansökningen skola fogas

1) Konungens beslut om stadfästelse å bolagsordningen, i två styrkta afskrifter;

2) af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokollet vid konstituerande stämman, så ock, där annan stämma hållits, af det därvid förda protokollet;

3) en af styrelseledamöterna egenhändigt underskrifven uppgift, huru mycket blifvit af hufvudlottägare tecknadt, med afdrag ej mindre i anledning af öfverteckning, där sådan ägt rum, än ock för rätt till delaktighet i bolaget, som af tecknare må hafva enligt 140 § förverkats och ej af annan öfvertagits, äfvensom, där kommanditlottägare blifvit i bolaget inrymda, huru mycket af det utaf dem tecknade beloppet blifvit inbetaldt; skolande styrelseledamöternas namnunderskrifter vara af vittnen styrkta;

4) bevis från bankinspektionen, utvisande dels huru mycket af det belopp, hvartill grundfonden jämlikt bestämmelsen under 3) uppgifvits, blifvit behörigen inbetaldt,

Utskottets förslag.

allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller i förening, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än styrelseledamot eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Vid ansökningen skola fogas

1) Konungens beslut om stadfästelse å bolagsordningen, i två styrkta afskrifter;

2) af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokollet vid konstituerande stämman, så ock, där annan stämma hållits, af det därvid förda protokollet;

3) en af styrelseledamöterna egenhändigt underskrifven uppgift, huru mycket blifvit af hufvudlottägare tecknadt, med afdrag ej mindre i anledning af öfverteckning, där sådan ägt rum, än ock för rätt till delaktighet i bolaget, som af tecknare må hafva enligt 140 § förverkats och ej af annan öfvertagits, äfvensom, där kommanditlottägare blifvit i bolaget inrymda, huru mycket af det utaf dem tecknade beloppet blifvit inbetaldt; skolande styrelseledamöternas namnunderskrifter vara af vittnen styrkta;

4) bevis från bankinspektionen, utvisande dels huru mycket af det belopp, hvartill grundfonden jämlikt bestämmelsen under 3) uppgifvits, blifvit behörigen inbetaldt,

Kungl. Maj:ts förslag.

dels att för inbetalning af återstoden aflämnats pant, som bankinspektionen pröfvat fullgod, dels ock att en hvar af hufvudlottägarna till förvaring hos bolaget öfverlämnat sådan handling, som i 134 § sägs;

5) teckningslistorna, så ock styrkta afskrifter af desamma;

6) styrkt afskrift af den i 137 § omförmälda bok i hvad den afser hufvudlottägare.

Utskottets förslag.

dels att för inbetalning af återstoden aflämnats pant, som bankinspektionen pröfvat fullgod, dels ock att en hvar af hufvudlottägarna till förvaring hos bolaget öfverlämnat sådan handling, som i 134 § sägs;

5) teckningslistorna, så ock styrkta afskrifter af desamma.

Om lottbref och lottbok samt lottägares rätt att afgå från bolaget.

132—137 §§.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

138 §.

När uti lottboken anteckning skett om förändring i äganderätten till hufvudlott, skall uppgift härom med angifvande af lottens nummer af styrelsen ofördröjligen aflämnas för registrering.

138 §.

Sist en månad efter ordinarie bolagsstämma skall styrelsen till patent- och registreringsverket aflämna en med styrelseledamöternas egenhändiga bevittnade namnunderskrifter försedd förteckning öfver bankens samtliga hufvudlottägare.

Om inbetalning och ökning af grundfonden samt om kommanditfond.

139—140 §§.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

141 §.

Är rätt till delaktighet i bolaget förverkad, efter ty ofvan är sagdt,

141 §.

Är rätt till delaktighet i bolaget förverkad, efter ty ofvan är sagdt,

Kungl. Maj:ts förslag.

vare tecknaren af hufvudlotten, där bolagets egendom afträdes till konkurs, som börjar inom två år efter utgången af den för hufvudlotternas inbetalning bestämda tid, ändock skyldig ej mindre att, såvidt borgenärers rätt därpå beror, fullgöra återstående inbetalningen, i den mån den ej visas vara för öfvertagande af aktierätten verkställd af annan, än ock att härutöfver i den ordning, som i 116 § 2 mom. sägs, inbetala hvad som erfordras för gäldande af bolagets förbindelser.

Utskottets förslag.

vare tecknaren af hufvudlotten, där bolagets egendom afträdes till konkurs, som börjar inom två år efter utgången af den för hufvudlotternas inbetalning bestämda tid, ändock skyldig ej mindre att, såvidt borgenärers rätt därpå beror, fullgöra återstående inbetalningen, i den mån den ej visas vara för öfvertagande af *rätten till delaktighet i bolaget* verkställd af annan, än ock att härutöfver i den ordning, som i 116 § 2 mom. sägs, inbetala hvad som erfordras för gäldande af bolagets förbindelser.

142—148 §§.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

149 §.

Teckning af de nya hufvudlotterna skall ske å teckningslista, försedd med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter, eller å afskrift af sådan teckningslista, bestyrkt af notarius publicus.

Teckningslista skall innehålla bolagsstämmans beslut om grundfondens ökning samt uppgift å de tidningsnummer, i hvilka beslutet enligt 147 § 2 mom. varit infördt.

I teckningslista skall ock angifvas förutvarande grundfondens storlek äfvensom den ordning, i hvilken tecknare bör fullgöra hvad honom på grund af teckningen åligger.

149 §.

Teckning af de nya hufvudlotterna skall ske å teckningslista, försedd med egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter *af styrelseledamöter till beslutfört antal*, eller å afskrift af sådan teckningslista, bestyrkt af notarius publicus.

Teckningslista skall innehålla bolagsstämmans beslut om grundfondens ökning samt uppgift å de tidningsnummer, i hvilka beslutet enligt 147 § 2 mom. varit infördt.

I teckningslista skall ock angifvas förutvarande grundfondens storlek äfvensom den ordning, i hvilken tecknare bör fullgöra hvad honom på grund af teckningen åligger.

Kungl. Maj:ts förslag.

Ett exemplar af bolagsordningen skall bifogas hvarje teckningslista.

Utskottets förslag.

Ett exemplar af bolagsordningen skall bifogas hvarje teckningslista.

150—163 §§.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

164 §.

Solidariskt bankbolag, som afsatt reservfond, uppgående till mera än femtio procent af bolagets grundfond, må äfven under andra förhållanden än i 162 § sägs förvärfva aktie i emissionsbank; dock må bolaget ej på en gång innehafva jämlikt denna bestämmelse förvärfvade aktier till högre bokfördt belopp än det, hvarmed reservfonden öfverskjuter femtio procent af grundfonden.

164 §.

Solidariskt bankbolag, som afsatt reservfond, uppgående till mera än femtio procent af bolagets grundfond, må äfven under andra förhållanden än i 162 § sägs förvärfva aktie i emissionsbank; dock må bolaget ej på en gång innehafva jämlikt denna bestämmelse förvärfvade aktier till högre bokfördt belopp än det, hvarmed reservfonden öfverskjuter femtio procent af grundfonden. Äger bolaget tillika grundfond och reservfond till sammanlagdt belopp af sex miljoner kronor, må bolaget jämväl förvärfva andra aktier till hälften af det belopp, för hvilket rätten att förvärfva aktier i emissionsbank icke utnyttjas.

Har solidariskt bankbolag, hvars grundfond och reservfond tillhopa uppgå till sex miljoner kronor, afsatt särskild fond för förvärf af aktier, vare bolaget på denna grund berättigadt att äfven under andra förhållanden än i 162 § afses förvärfva aktier; dock att bokförda värdet af dessa aktier icke vid något tillfälle må öfverstiga vare sig sistnämnda fond eller tjugu procent af reservfonden.

Solidariskt bankbolag enligt denna paragraf tillkommande rätt att förvärfva aktier må ej användas, med mindre sådant är i bolagsordningen eller af bolagsstämma medgifvet.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

165—172 §§.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

173 §.

Är enligt bolagsordningen styrelsen beslutför, utan att samtliga ledamöter äro tillstädes, må likväl ärende, som ankommer på styrelsen, ej företagas, utan att, såvidt ske kunnat, samtliga erhållit tillfälle att deltaga i ärendets behandling.

173 §.

Är enligt bolagsordningen styrelsen beslutför, utan att samtliga ledamöter äro tillstädes, må likväl ärende, som ankommer på styrelsen, ej företagas, utan att, såvidt ske kunnat, samtliga erhållit *kallelse* att deltaga i ärendets behandling.

174—196 §§.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

Om talan emot styrelse eller revisorer.

197 §.

Ansvarsfrihet må ej anses styrelsen beviljad, såframt hufvudlottägare med ett sammanlagdt delaktighetsbelopp, utgörande minst en femtedel af hela grundfonden, röstat däremot.

Varder talan å förvaltningen under den tid förvaltningsberättelsen omfattar ej anställd inom sex månader från det berättelsen framlades å bolagsstämma, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utan hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å

197 §.

Ansvarsfrihet må ej anses styrelsen beviljad, såframt hufvudlottägare med ett sammanlagdt delaktighetsbelopp, utgörande minst en *tredjedel* af hela grundfonden, röstat däremot.

Varder talan å förvaltningen under den tid förvaltningsberättelsen omfattar ej anställd inom sex månader från det berättelsen framlades å bolagsstämma, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utan hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å

Kungl. Maj:ts förslag.

förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

Utskottets förslag.

förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

198—259 §§.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

260 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1912.

Hvad i 1 § är stadgadt om förbud mot inlåning på räkning, som af bank allmänneligen begagnas, äge ej tillämpning å bolag eller förening, som före lagens trädande i kraft af Konungen erhållit rätt till sådan inlåning.

Bestämmelsen i 2 § angående förbud att använda ordet bank i firma äge ej tillämpning å aktiebolag, som före lagens trädande i kraft erhållit af Konungen stadfäst bolagsordning.

Bankbolag, som erhållit oktroj, innan denna lag trädt i kraft, må registreras enligt bestämmelserna i äldre lag, men i öfrigt skall med afseende å sådant bolag denna lag lända till efterrättelse med nedan angifna undantag:

1) Bestämmelserna i 1 mom. af 6 eller af 114 § skola ej gälla förr än två år förflutit efter det den för bolaget meddelade, vid lagens trädande i kraft löpande oktrojen tilländagått.

260 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1912.

Hvad i 1 § är stadgadt om förbud mot inlåning *från allmänheten* på räkning, som af bank allmänneligen begagnas, äge ej tillämpning å bolag eller förening, som före lagens trädande i kraft af Konungen erhållit rätt till sådan inlåning.

Bestämmelsen i 2 § angående förbud att använda ordet bank i firma äge ej tillämpning å aktiebolag, som före lagens trädande i kraft erhållit af Konungen stadfäst bolagsordning.

Bankbolag, som erhållit oktroj, innan denna lag trädt i kraft, må registreras enligt bestämmelserna i äldre lag, men i öfrigt skall med afseende å sådant bolag denna lag lända till efterrättelse med nedan angifna undantag:

1) *Bestämmelserna i 1 mom. af 6 eller af 114 § skola ej gälla förr än fyra år förflutit från det lagen trädt i kraft, dock ej i något fall förr än den för bolaget senast meddelade oktrojen tilländagått.*

Kungl. Maj:ts förslag.

2) Bestämmelserna i 49 och 165 §§ skola icke äga tillämpning förr än två år från denna lags trädande i kraft.

3) I fråga om de bankaktiebolag, som hafva utelöpande aktier, ställda till innehafvaren, skola bestämmelserna i 23 § 1, 2, 3 och 4 mom., 71 § 1 mom. 2 och 4 punkterna samt 81 § 2 mom. icke gälla för dylika aktier.

4) Bestämmelserna i 74 § 1 mom. under 4) och 190 § 1 mom. under 4) äga ej tillämpning.

5) Har beslut om ökning af bankbolags grundfond registrerats, innan denna lag trädt i kraft, må ökningen verkställas och registreras enligt äldre lags bestämmelser.

6) Där bankbolag blifvit i enlighet med bestämmelse i äldre lag upplöst, skola i afseende å likvidationen bestämmelserna i samma lag lända till efterrättelse.

7) Å bankaktiebolag, hvars verksamhet grundas på tillåtelse, meddelad före denna lags trädande i kraft, och i hvars ordning icke meddelats föreskrift om skyldighet för bolaget att underkasta sig de bestämmelser, hvilka för bankaktiebolag varda i allmän författning stadgade, skola bestämmelserna i lagen icke äga tillämpning, så vidt de afse ämnen, rörande hvilka blifvit i bolagsordningen särskildt stadgadt, utan gälle därutinnan hvad bolagsordningen innehåller, dock att i fråga om ändring af bolagsordningen, om det

Utskottets förslag.

2) Bestämmelserna i 49 och 165 §§ skola icke äga tillämpning förr än två år från denna lags trädande i kraft.

3) I fråga om de bankaktiebolag, som hafva utelöpande aktier, ställda till innehafvaren, skola bestämmelserna i 23 § 1, 2, 3 och 4 mom., 71 § 1 mom. 2 och 4 punkterna samt 81 § 2 mom. icke gälla för dylika aktier.

4) Bestämmelserna i 74 § 1 mom. under 4) och 190 § 1 mom. under 4) äga ej tillämpning.

5) Har beslut om ökning af bankbolags grundfond registrerats, innan denna lag trädt i kraft, må ökningen verkställas och registreras enligt äldre lags bestämmelser.

6) Där bankbolag blifvit i enlighet med bestämmelserna i äldre lag upplöst, skola i afseende å likvidationen bestämmelserna i samma lag lända till efterrättelse.

7) Å bankaktiebolag, hvars verksamhet grundas på tillåtelse, meddelad före denna lags trädande i kraft, och i hvars ordning icke meddelats föreskrift om skyldighet för bolaget att underkasta sig de bestämmelser, hvilka för bankaktiebolag varda i allmän författning stadgade, skola bestämmelserna i lagen icke äga tillämpning, så vidt de afse ämnen, rörande hvilka blifvit i bolagsordningen särskildt stadgadt, utan gälle därutinnan hvad bolagsordningen innehåller, dock att i fråga om ändring af bolagsordningen, om det

Kungl. Maj:ts förslag.

sätt, hvarpå bolaget skall företrädas och dess firma tecknas, om likvidation och upplösning, om registrering, om tillsyn och om ansvar denna lag gäller till efterrättelse.

Skall enligt hvad ofvan stadgats i fråga om bankbolag, som erhållit oktroj, innan denna lag trädt i kraft, äldre lags bestämmelse gälla och är i samma lag öfverträdelse af den bestämmelse belagd med straff, skall beträffande sådant bolag jämväl dylik straffbestämmelse lända till efterrättelse.

I fråga om styrelseledamot eller suppleant, som enligt äldre lag berättigats teckna bankbolags firma, skola bestämmelserna i 54 och 55 §§ eller 170 och 171 §§ lända till efterrättelse; och skall förty inskränkning i befogenheten för den, som äger teckna bolagets firma, att företräda bolaget, ändå att inskränkningen enligt äldre lag registrerats och kungjorts, icke därigenom anses hafva kommit till tredje mans kännedom.

Konungen skall äga meddela föreskrift om insändande till registreringsmyndigheten af sådana uppgifter, som pröfvas vara af nöden för att registreringsmyndigheten må blifva i tillfälle att föra förteckning öfver hufvudlottägarna i solidariskt bankbolag, som registrerats enligt äldre lag.

Utskottets förslag.

sätt, hvarpå bolaget skall företrädas och dess firma tecknas, om likvidation och upplösning, om registrering, om tillsyn och om ansvar denna lag gäller till efterrättelse.

Skall enligt hvad ofvan stadgats i fråga om bankbolag, som erhållit oktroj, innan denna lag trädt i kraft, äldre lags bestämmelse gälla och är i samma lag öfverträdelse af den bestämmelse belagd med straff, skall beträffande sådant bolag jämväl dylik straffbestämmelse lända till efterrättelse.

I fråga om styrelseledamot eller suppleant, som enligt äldre lag berättigats teckna bankbolags firma, skola bestämmelserna i 54 och 55 §§ eller 170 och 171 §§ lända till efterrättelse; och skall förty inskränkning i befogenheten för den, som äger teckna bolagets firma, att företräda bolaget, ändå att inskränkningen enligt äldre lag registrerats och kungjorts, icke därigenom anses hafva kommit till tredje mans kännedom.

B) Lag om ändrad lydelse af 10 § i lagen den 5 juni 1909 angående emissionsbanker.

Härigenom förordnas, att 10 § i lagen den 5 juni 1909 angående emissionsbanker skall erhålla följande ändrade lydelse:

Hvad i 45 § i lagen om bankrörelse finnes stadgadt om förbud för bankaktiebolag att för egen räkning drifva handel med annat än guld samt in- och utländskt mynt, växlar, checker, invisningar äfvensom obligationer och andra för den allmänna rörelsen afsedda förskrifningar utgör ej hinder för emissionsbank vare sig att köpa och sälja aktier eller att, i den mån sådant står i samband med det för sådan bank i 1 § angifna ändamål, förvärfva och afyttra annan egendom.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1912.

Reservationer:

Vid *49 §:*

af herr *Bohnstedt,* som anfört följande:

»I de af mig i Första kammaren och af herr Kobb i Andra kammaren väckta motioner har föreslagits sådant tillägg till §§ 49 och 165 i förslaget till banklag att:

'Kassareserv, som bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag med hänsyn till beskaffenheten af sina förbindelser är skyldigt att redovisa, skall till en femtedel utgöras af svenska statens, Sveriges allmänna hypoteksbanks eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer eller af utländska lätt säljbara statspapper; dock skall minst *en tjugondel* af kassareserven utgöras af svenska statens obligationer.'

Detta föreslagna tillägg utgör, i anslutning till af lagrådet gifven anvisning, endast en modifikation af hvad Kungl. Maj:t ursprungligen föreslagit i sitt förslag till banklag, föredraget den 12 augusti 1910, där Kungl. Maj:t i §§ 48 och 159 föreslår:

'Bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag vare skyldigt, med iakttagande af hvad här nedan i 4 mom. sägs, att i tillgångar, hvilka kunna med lätthet förvandlas i penningar, såsom fordran hos svensk eller utländsk bank och å allmän börs noterade obligationer, redovisa kassareserv till belopp, som tillsammans med den inneliggande kassan motsvarar minst tjugufem procent af de förbindelser, som det åligger bolaget att vid anfordran fullgöra. Pantsatt tillgång må härvid tagas i beräkning allenast till det belopp, som bolaget enligt aftal är berättigadt utbekomma utöfver redan erhållen försträckning. Nedgår kassareserv under hvad nu är sagdt, skall den, så snart det kan ske, åter uppbringas till föreskrifvet belopp.

Kassareserv, som bankbolag med hänsyn till beskaffenheten af sina förbindelser är skyldigt att redovisa, skall till en femtedel utgöras af svenska statens obligationer, beräknade efter senast noterade kurs.'

Lagrådet till hvilken detta Kungl. Maj:ts förslag remitterats har med anledning af sista stycket af §§ 48 och 159 (se sid. 197 Kungl. Maj:ts proposition), framhållit följande:

'Den i paragrafernas sista stycke förekommande bestämmelsen, att kassareserven till en viss del skall bestå af svenska statens obligationer, synes ej kunna tillstyrkas. Det lärer ej kunna påstås, att detta slag af värdepapper skulle ur realisationssynpunkt äga företräde framför alla andra — tvärtom kunna förhållanden tänkas, under hvilka vissa utländska valutor lättare låta sig utan större förlust omedelbart förvandlas — och, såsom framhålles i ett från sakkunnigt håll afgifvet yttrande öfver förslaget, är det mindre lämpligt att genom lagstiftning påtvinga bankerna ett särskildt slag af obligationer och därmed till en viss grad hindra dem från att efter sig yppande konjunkturer omsätta sin obligationsportfölj. Därest det anses nödigt, att kassareserven till någon del skall bestå af ett eller annat angifvet slag af värdepapper, torde i hvarje händelse någon valfrihet böra lämnas bankerna, och hemställes för sådant fall, att med svenska statens obligationer må likställas obligationer utgifna af allmänna hypoteksbanken eller konungariket Sveriges stadshypotekskassa samt utländska, lätt säljbara statspapper.'

Kungl. Maj:t har också i det nu föreliggande förslaget uteslutit bestämmelsen om att en femtedel af kassareserven borde utgöras af svenska statens obligationer och motiverat det sålunda:

'Den ifrågasatta föreskriften, hvarigenom en ökad marknad inom landet skulle beredas för våra statsobligationer, på samma gång ett såsom kassareserv synnerligen lämpligt papper obligatoriskt infördes i bankernas portfölj, kan visserligen efter min mening icke betecknas såsom obillig. Men då föreskriften icke kan anses vara ur bankteknisk synpunkt erforderlig och det i synnerhet för de mindre bankerna kunde finnas betungande att hålla denna jämförelsevis dyrbara kassareserv, har föreskriften blifvit utesluten.'

Det torde därföre vara lämpligt att det i motionerna gjorda yrkandet, att en tjugondel af kassareserven skulle utgöras af svenska statens obligationer icke vidhålles, ehuru en dylik bestämmelse skulle befordra ett viktigt statsintresse, nämligen ökad marknad inom landet af dessa obligationer.

Med stöd af lagrådets och herr finansministerns uttalande och då det i bankteknisk afseende icke bör förorsaka några svårigheter, samt då svenska statens liksom hypoteksbankens obligationer äro att anse som prima kassareservpapper, får jag härmed hemställa att till §§ 49 och 165 måtte fogas ett så lydande tillägg.

Kassareserv, som bankbolag med hänsyn till beskaffenheten af sina förbindelser är skyldigt att redovisa, skall till en femtedel utgöras af svenska statens, Sveriges allmänna hypoteksbanks eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer eller af utländska lätt säljbara statspapper, hvarigenom paragraferna skulle få följande lydelse.

49 §.

Bankaktiebolags inlåning må ej öfverstiga fem gånger beloppet af bolagets egna fonder.

Bankaktiebolag vare skyldigt att i tillgångar, hvilka kunna med lätthet förvandlas i penningar, redovisa kassareserv till belopp, som tillsammans med den inneliggande kassan motsvarar minst tjugufem procent af de förbindelser, som det åligger bolaget att vid anfordran fullgöra. Pantsatt tillgång, som nu sagts, må härvid icke tagas i beräkning; dock att, där tillgången utgör säkerhet för aftalad kredit, som ej af bolaget till fullo begagnats, den må beräknas till det belopp, som bolaget enligt aftalet är berättigadt ytterligare utbekomma. Nedgår kassareserv under hvad nu är sagdt, skall den, så snart det kan ske, åter uppbringas till föreskrifvet belopp.

Är bankaktiebolag ägare af fastighet, afsedd för bankens inrymmande, vare bolaget pliktigt att i tillgångar, som i 2 mom. sägs, redovisa kassareserv jämväl för det belopp, hvarmed fastighetens bokförda värde må öfverstiga tio procent af bolagets egna fonder eller, där fråga är om fastighet, som förvärfvats innan denna lag trädt i kraft, för det lägre belopp, som Konungen på framställning af bolagets styrelse kan bestämma.

Kassareserv, som bankaktiebolag med hänsyn till beskaffenheten af sina förbindelser är skyldigt att redovisa, skall till en femtedel utgöras af svenska statens, Sveriges allmänna hypoteksbanks eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer eller af utländska, lätt säljbara statspapper.

165 §.

Solidariskt bankbolags inlåning må ej öfverstiga fem gånger beloppet af bolagets egna fonder.

Solidariskt bankbolag vare skyldigt att i tillgångar, hvilka kunna med lätthet förvandlas i penningar, redovisa kassareserv till belopp, som tillsammans med den inneliggande kassan motsvarar minst tjugufem

procent af de förbindelser, som det åligger bolaget att vid anfordran fullgöra. Pantsatt tillgång, som nu sagts, må härvid icke tagas i beräkning; dock att, där tillgången utgör säkerhet för aftalad kredit, som ej af bolaget till fullo begagnats, den må beräknas till det belopp, som bolaget enligt aftalet är berättigadt ytterligare utbekomma. Nedgår kassareserv under hvad nu är sagdt, skall den, så snart det kan ske, åter uppbringas till föreskrifvet belopp.

Är solidariskt bankbolag ägare af fastighet, afsedd för bankens inrymmande, vare bolaget pliktigt att i tillgångar, som i 2 mom. sägs, redovisa kassareserv jämväl för det belopp, hvarmed fastighetens bokförda värde må öfverstiga tio procent af bolagets egna fonder eller, där fråga är om fastighet, som förvärfvats, innan denna lag trädt i kraft, för det lägre belopp, som Konungen på framställning af bolagets styrelse kan bestämma.

Kassareserv, som solidariskt bankbolag med hänsyn till beskaffenheten af sina förbindelser är skyldigt att redovisa, skall till en femtedel utgöras af svenska statens, Sveriges allmänna hypoteksbanks eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer eller af utländska lätt säljbara statspapper.»

af herr *Eklund*, som instämt med herr Bohnstedt;

samt af herr *Christiernson*;

vid *57 §:*
af herr *Eklund*, som yrkat bifall till Kungl. Maj:ts förslag;

samt af herrar *Neiglick* och *Vahlquist;*

vid *81 §:*
af herrar *Eklund* och *Vahlquist*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag oförändradt och sålunda bibehålla bestämmelsen om »en femtedel»;

samt af herr *Christiernson*, som anfört följande:

»Utskottet har genom att i 81 § utbyta orden en femtedel mot en tredjedel visserligen icke i princip ogillat, att en afsevärd del af en banks delägare skall kunna, om den anser, att styrelsen vårdslösar sin uppgift och därigenom skadar deras intressen, vägra styrelsen ansvarsfrihet, — en princip, som genom den nya aktiebolagslagen införts i

svensk lagstiftning, för att därmed minoritetens rätt i bolag skall kunna bättre tillvaratagas. Emellertid torde den af utskottet vidtagna föränderingen i praktiken innebära detsamma som slopandet af minoritets i bankbolag rätt att i vidrigaste fall genom ansvarsvägran ge en hänsynslös majoritet en behöflig varning.

Det torde vara regel, att endast en del af aktiekapitalet är representerad vid respektive bolagsstämmor. Om exempelvis vid en stämma 65 procent af grundfonden är företrädd — en talrikt besökt stämma alltså — och därvid aktieägare med ett sammanlagdt aktiebelopp af 32 procent af grundfonden — i det närmaste hälften af det vid stämman företrädda kapitalet — skulle rösta mot ansvarsfrihet, kunde dock denna betydande minoritet icke mot den knappt starkare majoriteten åstadkomma något, äfven om styrelsen på ett kanske nära nog kriminellt sätt vårdslösat aktieägarnas intressen med tillgodoseende af sina egna. Exempel på dylik bankpolitik torde icke vara okända. Att i en bank samla en så stor del af aktieägarna som representanter för en femtedel af grundfonden om det för *alla* aktieägarna riskabla beslutet om ansvarsvägran, innebär förvisso så stora svårigheter, att redan däri ligger en garanti för att ett missbruk af rätten till vägrad ansvarsfrihet för en femtedel af grundfondens innehafvare kan anses utesluten. Vidare kan det naturligtvis ej vara lagstiftningens uppgift att gifva stadganden som måste bli illusoriska. Och illusoriskt blir ett stadgande om rätt för minoritet att vägra ansvarsfrihet, om det stadgas, att denna minoritet skall representera minst en tredjedel af grundfonden.

Då jag sålunda icke kunnat ansluta mig till utskottets förslag, tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen måtte, med afslag på utskottets förslag till lydelse af 81 §, godkänna nämnda paragraf i den form den föreslagits af Kungl. Maj:t; samt

att 197 § äfvenledes erhåller den af Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen.»

vid *165 §:*
af herr *Bohnstedt* (se ofvan vid 49 §);

af herr *Eklund* (se ofvan vid 49 §);

samt af herr *Christiernson;*

vid *173 §:*
af herr *Eklund*, som yrkat bifall till Kungl. Maj:ts förslag;

samt af herrar *Neiglick* och *Vahlquist;*

vid *197 §:*
af herrar *Eklund* och *Vahlquist* (se ofvan vid 81 §);

samt af herr *Christiernson* (se ofvan vid 81 §).

Herr *Neiglick* har begärt få antecknadt, att han ej deltagit i beslutet rörande 3 §.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1911.